

Het heiligenboek

De eenzaamheid van Antonius Abt Tom Zwaenepoel

Antonius wordt omstreeks 251 in Kome in Midden-Egypte geboren en stamt uit een rijke christelijke familie. Op twintigjarige leeftijd wordt hij wees. Hij neemt het beheer van de familiegoederen over en voedt zijn jongere zus op. Nadat hij het evangelie van de rijke jongeling (Matteüs 19, 16-22) in de kerk heeft gehoord, schenkt hij al zijn bezittingen weg aan zijn zus en aan de armen en begint hij een ascetisch bestaan. Hij trekt zich in alle eenzaamheid terug: aanvankelijk in een hut in de omgeving van zijn dorp, vervolgens op een oude Egyptische begraafplaats, waar hij twintig jaar lang in z'n eentje leeft. Hij draagt een gewaad van geitenhaar met een ruwe gordel en leeft van brood en water. Later trekt hij nog dieper de woestijn in, samen met mannen en vrouwen die hem willen volgen. In 311 verlaat hij eventjes de woestijn om in Alexandrië vervolgd christenen bij te staan. Antonius wordt op eigen verzoek in een onbekend graf begraven (356) om te voorkomen dat zijn graf aanbeden zou worden.

Al in zijn jeugd toont Antonius een grote voorliefde voor de eenzaamheid. Hij wil in volstrekte afzondering een ascetisch leven leiden. In de woestijn vind je geen vriend of gesprekspartner. Je laat al je zekerheden vallen, doet af-

stand van het meest noodzakelijke. Je wilt geconfronteerd worden met je eigen ik. Je vindt slechts de eigen ziel met haar verlangens en visioenen, met haar angsten en afgronden. In het Antoniusverhaal staan de varkens voor de verleidingen van de duivel, die hem van het goede pad wil brengen. Het zijn symbolen voor angsten en trauma's waarmee de kluisenaar verschrikkelijke gevechten moet voeren. Ze tonen aan dat iedere mens een potentiële zondaar is en blootgesteld is aan de verleidingen van personen, machten of ideeën die de goede kern in de mens willen aantasten of vernietigen. Antonius bewijst dat het mogelijk is om ondanks die beproevingen op de positieve weg te blijven. De enige voorwaarde is: de moed niet verliezen.

Antonius zwijgt en bidt. Voor hem betekent bidden naar God luisteren, in zijn nabijheid vertoeven om zich uiteindelijk te laten veranderen. Een essentiële beweegreden voor het ascetische leven bestaat in de opvatting dat het leven in deze wereld slechts een doorgangsstadium is. Het bereidt ons voor op het eeuwige leven, dat volgt op het korte aardse bestaan. Als je naar de hemel kijkt, wordt de wereld verrassend klein. Als je afstand doet van huis en bezit, kun je kijken naar het tijdloze,

het onvergankelijke, het eeuwige. Als je naar de hemel kijkt en afstand neemt van je maatschappelijke en economische verleden, ligt het goddelijke voor jou. Eenzaamheid ontpopt zich dan als productief zwijgen. Je gaat spaarzaam om met woorden, je wilt niet langer alles meedelen. Je zoekt een antwoord in de stilte. In de woestijn, maar ook in een wereldstad, kan de stilte een passend antwoord voor het leven geven. De stilte zoekt naar antwoorden.

In een verder levensstadium betekent eenzaamheid voor Antonius geen vlucht uit de wereld, maar een gewonnen mogelijkheid om met anderen barmhartig om te gaan. Zijn leven in afzondering maakt hem niet mensenschuw of apolitiek. Integendeel, hij staat vervolgd christenen bij, zet zich in voor armen en gevangenen en schrijft brieven aan keizer Constantijn. In een lang worstelen met zichzelf verandert hij in een mens die voor God zichzelf gevonden heeft en zo ook anderen kan genezen.

Antonius fungeert als 'ster van de woestijn'. Velen zoeken hem op en willen in zijn nabijheid blijven. Ze vereren hem omdat levenswijsheid 'uit de woestijn', zoals zelfdiscipline en soberheid, vreugde brengt. Rondom Antonius ontstaan kleine nederzet-

tingen die als voorlopers van het kloosterleven kunnen gelden. Alleen een vast kader ontbreekt nog: de monniken worden niet van de buitenwereld afgescheiden door een muur. Het 'avontuur' van Antonius is geen zeldzaamheid. In de vierde en vijfde eeuw trekken christelijke mannen en vrouwen naar de Egyptische woestijn. Allen zoeken ze een alternatief voor decadent levensgenot en sceptisch denken in een ascetische leefwijze die gebaseerd is op bidden, mediteren en vasten.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

29 maart, 15 uur, VRT één. Op Goede Vrijdag brengt Braambos de ingekorte versie van *The Passion*, groots muziek-evenement in Rotterdam waarbij op meerdere plaatsen in de stad scènes uit het lijdensverhaal van Jezus werden uitgebeeld. Er was ook een processie waarin een lichtgevend kruis werd megedragen en bekende artiesten brachten popnummers die aansluiten bij het lijdensverhaal.

31 maart, 9.30 uur, VRT één (*herhaling omstreeks 23.30 uur via Canvas*). Na de spirituele actualiteit in *Close-up* de paasreportage *Donkere nacht of depressie?* Meer mensen dan ooit lijken te verglijden naar een depressie. Ze worden overmand door gevoelens van zinloosheid en leegte. De zestiende-eeuwse Spaanse mysticus Johannes van het Kruis gebruikt de uitdrukking 'donkere nacht' om de loutering van de ziel te beschrijven, maar is die 'godsverlatenheid' hetzelfde als een depressie? En is therapie dan wel het aangewezen hulpmiddel? Lucette Verboven vroeg het aan de Duitse karmeliet Reinhard Körner, auteur van een grondige studie over de verhouding tussen rationaliteit en mystiek bij Johannes van het Kruis.

De vrome kudde

Eieren Ingezonden door Marcella Coeck

De meester vraagt aan Jantje:

– Als ik twee eieren op tafel leg en jij legt er drie bij, hoeveel eieren hebben we dan samen?

Waarop Jantje geschrokken:

– Maar meester, ik kan helemaal geen eieren leggen!

Eieren bis Ingezonden door Bart De Wilde

Het is Pasen. De kinderen van de boer hebben eieren beschilderd. Wanneer de haan de beschilderde eieren ziet, wordt hij boos. Hij rent naar de dichtstbijzijnde pauw en mept hem op zijn snavel.

Oenen Ingezonden door Walter Vandaele

Er lopen twee oenen in de wei. Zegt de ene:

– Kijk daar, een bos!

Waarop de andere:

– Ik zie niks, er staan allemaal bomen.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

groente boerderij	jaar- telling	droog bezoek	op die manier	betaal- middel	smalle strook
		5	kelner karakter	2	
dopheide metsel- specie			Engels bier	wijk- plaats	
	6	planeet			
schrijf- vloeistof	Europese vrouw				siersteen
	4	evenzo metaal		8	sneeuw- hut
fris bovenste dakrand			middel- eeuws	Griekse letter	
		naar beneden pers. vnv.			
uil immer		1		vis	
			Europese hoofdstad	7	

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DEPUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: **DATERING**

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---